

LIETUVOS ŪKININKŲ SĄJUNGA

- Renginys:** COPA-COGECA darbo grupės „Jautiena ir veršiena“ ir EK pilietinio dialogo grupės „Gyvulininkystės produktai – jautienos sektorius“ posėdis.
- Vieta:** COPA-COGECA būstinė, Rue de Treves 61, ir EK, Rue de la Loi 130, Briuselis, Belgija.
- Data:** 2018 03 25-26
- Dalyvis:** Andrius Baublys, LŪS Šilalės skyriaus narys, LMGAGA Tarybos narys

Darbotvarkė:

1. Darbotvarkės tvirtinimas.
2. Praėjusio posėdžio protokolo tvirtinimas.
3. **Pasiruošimas Pilietinio dialogo darbo grupės jautienos ir veršienos klausimams kovo 26 d. posėdžiui (9:30 – 18:00 val.)**
 - a. Rinkos situacija
 - i. ES Komisijos atstovo pranešimas, aptariant sausros įtaką jautienos sektoriui.
 - b. BŽŪP po 2020 m. teisiniai pasiūlymai – diskusijos ES lygmenyje, akcentuojant jautienos sektorių;
 - c. ES Komisijos apžvalga apie prekybos derybų su Australija, MERCOSUR šalimis, Meksika ir Naująja Zelandija eigą;
 - d. ES Komisijos apžvalga apie Memorandumo su JAV dėl aukštos kokybės jautienos bemuitės kvotos peržiūrą;
 - e. Brexit – ES Komisijos pranešimas, poveikis ES jautienos rinkai ir paramos priemonės;
 - f. Tiekimo grandinės: nesąžiningos prekybos atvejai (politinio susitarimo išvados), rinkos skaidrumas;
 - g. FVO auditas Brazilijai
4. Copa-Cogeaca pozicijos dokumentas dėl klimato kaitos ir galimo sektorių indėlio kovai su kaitos spartos mažinimu.
5. Copa-Cogeaca strategijos projekto dėl gyvulininkystės pristatymas
6. Kiti klausimai

ATASKAITA

1. COPA-COGECA darbo grupės posėdžiui ir Europos Komisijos pilietinio dialogo darbo grupės posėdžiui pirmininkavo COPA-COGECA darbo grupės „Jautiena ir veršiena“ pirmininkas Angus Woods. Posėdžių darbotvarkės ir praėjusio COPA-COGECA posėdžio (vykusio 2018 m. lapkričio 23 d.) protokolas patvirtinti be pastabų. COPA-COGECA darbo grupės posėdyje buvo svarstomi tie patys klausimai kaip ir ES Komisijos pilietinio dialogo darbo grupės posėdyje, suderinta bendra COPA-COGECA atstovų pozicija.
2. *Rinkos situacija: ES Komisijos atstovo pristatymas, įskaitant visus aspektus, turinčius įtakos rinkos pokyčiams.*

EK atstovas pristatė pranešimą įvardindamas pagrindinius iššūkius:

- rinkos neapibrėžtumas, Brexit, prieiga prie Turkijos rinkos, padidėjęs importas.
- Gyvulininkystės sektoriaus tyrimas rodo, kad gruodžio mėn. 1,5% laikoma mažiau gyvulių ūkiuose, planuojama, kad jų mažės ir ateityje.
- Skerdimas – matyti bendras padidėjimas liepos, rugpjūčio ir spalio mėnesiais (ypač pieninių karvių ir telyčių).
- Jautienos kainos yra mažesnės už praėjusių metų lygį, išskyrus tam tikras išimtis. Neaiškumai dėl Brexit, atrodo, daro didelį poveikį.
- Turi būti atsižvelgta į valiutų kursus – ypač Didžiosios Britanijos svarą ir Lenkijos zlotą.
- ES eksportas: -4%, palyginti su 2018 m. Dėl sumažėjusio eksporto į Turkiją (nuo birželio mėn.) ir Honkongą. Eksportas į kitas šalis, pvz., Izraelį, Libaną, Alžyrą ir kitas šalis pagerėjo, bet ne tokiu pat mastu kaip Turkijoje ir Honkonge.
- Turkijos rinka: labai intensyvus ES eksporto į Turkiją mažėjimas po 2018 m. birželio mėn. Dėl perteklinės pasiūlos Turkijoje (pagal Turkijos valdžios institucijas), Turkijos valdžios institucijos nusprendė sumažinti importo kiekį, kad būtų „suvartotas“ esamas perteklius. Tai nustebino Europos ir pasaulio rinką. Tikimasi, kad Turkijos paklausa išliks didelė. Turkijos liros finansinė ir ekonominė padėtis bei devalvacija taip pat turėjo įtakos Turkijos perkamajai galiai. Gegužės mėn. po Ramadano mėnesio situacija dėl per didelės pasiūlos gali išsitaisyti, tikimasi kad eksporto padėtis gali pagerėti antroje 2019 m. pusėje.

3. *BŽŪP po 2020 m. Priimti teisės aktų pasiūlymai - padėtis diskusijose ES lygmeniu, daugiausia dėmesio skiriant jautienos sektoriui. ES Komisijos atstovas pristatė šį klausimą:*

ES Tarybai pirmininkaujanti Rumunija vis dar siekia, kad iki birželio mėn. pabaigos t.y. jos kaip pirmininkaujančios valstybės narės statuso pabaigos būtų laikomasi dalinio bendro požiūrio. EP AGRI komitetas balandžio mėn. pradžioje balsuos už nuomonę dėl naujojo BŽŪP strateginio plano reglamento (02/04/19).

EP atidarė beveik visas BRO priemones, įskaitant valstybės intervenciją, tiekimo reguliavimą, išskirtines priemones ir kt.

EP siūlo keisti jautienos ir veršienos prekybos standartus, EP nori įtraukti į produktų žymėjimą specifiką: kaip gyvūnai šeriami, nurodyti kilmės vietą, ūkininkavimo vietą, gyvūnų gerovės taisyklių laikymasi lygį.

Gegužės mėnesį vyks rinkimai į Europos Parlamentą. Naujasis EP gali nuspręsti, ką daryti su naująja BŽŪP reforma. Europos Parlamentas turės nuspręsti, ar priimti seną EP poziciją, ar parengs naują, kuri ir bus derybinė pozicija trišalėse derybose su Komsija ir Taryba.

Visų suinteresuotų pusių tikslas buvo surasti tinkamą pusiausvyrą tarp pagalbos sektorių, įveikti išskylančius sunkumus ir apriboti galimą iškreipiantį poveikį sektoriaus raidai. COPA taip pat pabrėžė valstybių narių pasirinkimo svarbą rengiant savo BŽŪP strateginius planus. ES lygmeniu nėra apibrėžti trys tikslai (konkurencingumas, kokybė, tvarumas). Nenumatoma išsamiai apibrėžti šių terminų apibrėžimo ES lygmeniu. Valstybės narės gali apibrėžti, kaip jos apims šiuos aspektus savo specifinėse srityse. 10 proc. nuokrypis buvo laikomas geru kompromisu, atsižvelgiant į galimą iškraipymo poveikį ir dabartinį vidutinį paramos lygį.

4. *„Deloitte“ atstovas pristatė tyrimą: „Pilietinio dialogo grupės bendrosios žemės ūkio politikos klausimais - ES politikos konsultacijų analizė“.*

Politikos tyrime bus analizuojamas Pilietinio dialogo grupių (PDG) vaidmuo ir jų posėdžių veiksmingumas, efektyvumas, poveikis ir atsižvelgiama į veiklos patobulinimus keturiomis tyrimo temomis. Tyrimo metodika apima keturis etapus: struktūrizavimą, stebėjimą, analizę ir ataskaitų teikimą. Kiekvienam etapui skirtas konkretus tikslas ir požiūris.

Šeši duomenų rinkimo įrankiai stebėjimo ir analizės metu yra pagrįsti patikimais tyrimo metodais: dokumentų tyrimu, internetiniu klausimynu, interviu, dalyvavimu PDG susitikimuose, atvejų tyrimuose ir pusdienio seminare.

Kadangi dalyvauju PDG posėdžiuose, pranešta, kad reikia tikėtis kvietimo dalyvauti internetiniame klausimyne, susijusiame su PDG „Jautiena“ vertinimu. Numatyta pasiekti pasirinktą narių-organizacijų grupę išsamiems interviu. Liepos mėnesio pradžioje numatomas pusės dienos seminaras, kuriame gali dalyvauti visos suinteresuotos organizacijos, aptarti įgytas žinias ir teikti patobulinimo pasiūlymus. Tyrimo rezultatas bus patalpintas DG AGRI politikos ataskaitoje, kuri bus pateikta ir pristatyta 2019 m. pabaigoje.

COPA atstovai pabrėžė ypatingą PDG svarbą konsultuodamasi su įvairiomis grupėmis, teikdama esminę ir labai naudingą informaciją. Informacija perduodama tiems ūkininkams, kurie yra šių organizacijų nariai ir kurie dirba vietoje, todėl turi daugybinį poveikį. Ūkininkai jaučia, kad jie yra išklausomi ir gali perduoti savo pranešimus aukščiausiu lygiu. Šis informacijos srautas abiem kryptimis yra sėkmingas. Tai demokratiškas pavyzdys, kai ES reikia tokio pobūdžio demokratinės veiklos. 400 000 gamintojų dalyvauja šioje veikloje, todėl galima sakyti, kad yra užtikrintas reprezentatyvumas.

5. *„Brexit“ – derybų eiga, poveikis ES jautienos rinkai. EK atstovo pristatymas:*

Tai didžiausias iššūkis, su kuriuo susiduria ES ir žemės ūkio maisto produktų sektorius šiuo metu. Labai svarbu koks bus susitarimas dėl bendrosios prekybos sutarties nutraukimo ir kokie

išliks prekybos susitarimo santykiai tarp ES ir JK pereinamuoju laikotarpiu. JK vyriausybė negali ratifikuoti sutarties atsisakymo - šiuo metu nėra susitarimo. Terminas pratęstas dvi savaites iki 2019 m. balandžio 12 d.

Galimos visos parinktys – nieko konkretaus neįmanoma prognozuoti. Net esant nenumatytoms priemonėms ir pasiruošimui Brexit poveikis bus didelis.

Didžioji Britanija tapo didžiausia eksporto vieta - didelis prekybos srautas - 40 mlrd. EUR eksportas į JK ir 16 mlrd. EUR importas. Bijoma dėl bendro ES biudžeto. Nežinoma, ar JK kitą mėnesį mokės kitą ES įnašą dalį.

Žemės ūkio ir maisto pramonės srityse tam tikri sektoriai yra labiau pažeidžiami nei kiti (jautiena, kiauliena, paukštiena, pienas, vaisiai ir daržovės, vynuogės). JK yra neproporcingai priklausoma nuo žemės ūkio maisto produktų importo iš ES ir sunku rasti alternatyvių rinkų ir (arba) tiekėjų, kuriems per tą laiką reikia atitinkamų kiekių. Svarbūs klausimai, kurie aptarti:

- Logistika: iš esmės išspręsta, paskelbti teisės aktai.
- Muitinės patikrinimai: JK neatliks muitinės patikrinimų įvežimo vietoje, kaip įprasta. Tačiau tai tik vienašalis JK pranešimas.

Tam tikruose sektoriuose, ypač jautienos, ES Komisija prognozuoja reikšmingą poveikį. Taip pat, kai kalbama apie „trikampę“ prekybą. Copa-Cogeca grupės pirmininkas pabrėžė, kad „Brexit“ jau paveikė rinką dėl mažesnių galvijų kainų. Be to, jis sakė, kad netikrumas dėl „Brexit“ ir toliau veikia rinką.

CELCAA pabrėžė, kad Brexit poveikis jau yra jaučiamas nuo birželio mėn. balsavimo dėl Brexit. 50% Airijos jautienos patenka į JK. Poveikis būtų rimtas jai vieną dieną JK ES pasiūlos nebereiktų. O kalbant apie priemones, būtų svarbu išlaikyti JK rinką.

COPA gyrė labai gerą Komisijos analizę. Visi sutinka, kad poveikis jau egzistuoja, jį sunku išmatuoti ir kiekybiškai apskaičiuoti. Poveikis vietos rinkoms: -20% nuo kainos. Pasidžiaugta, kad Komisija išlieka stipri ginant ES gamintojus, tačiau reikia apčiuopiamų ir skaidrių veiksmų.

6. *Pristatymas ir keitimasis nuomonėmis dėl komunikato „Siekiant didesnio tarptautinio euro vaidmens“ (COM (2019) 796, 2014 12 5) ES Komisijos atstovo pristatymas.*

- Euras sudaro 20 proc. finansinių rezervų ir 36 proc. finansinių sandorių visame pasaulyje. Šie procentai buvo dar didesni prieš 2008 m. ekonominę krizę. Šiuo metu doleris yra „pasaulinė“ rezervo valiuta. Euro įvedimas į šią poziciją yra sudėtingas.
- Sausio 23 d. pradėtos konsultacijos dėl „euro vaidmens“. Po vasaros atsakymai bus naudojami rengiant Komisijos darbo dokumentą.

7. Tiekimo grandinės klausimai: nesąžiningos prekybos praktika (pagrindinis politinio susitarimo rezultatas), rinkos skaidrumas. EK atstovo pranešimas.

Politinis susitarimas pasiektas gruodžio 19 d., galimas direktyvos priėmimas 2019 m. balandžio mėnesį. Tuo tarpu EP COMAGRI ir SCA pritarė susitarimui.

Direktyva apsaugo silpnesnius tiekėjus nuo stipresnių supirkėjų, (B2B) nuo nesąžiningos prekybos praktikos, atsirandančios maisto tiekimo grandinėje, sąsajos su žemės ūkio produktais ir maisto produktais, numato valstybių narių institucijų veiklos koordinavimą. Valstybės narės turi paskirti vykdymo instituciją. Tai susiję su kita EK iniciatyva dėl rinkos skaidrumo.

COPA grupės pirmininkas pabrėžė, kad kai kuriose ES šalyse reali situacija yra labai aiški. Viskas yra centralizuota. Svarbu turėti idėjų apie srautų mažinimą. Mes žinome viską, kas vyksta ūkio lygmeniu, bet ne už jo ribų, jautienos grandinėje. Turime išlaikyti pagreitį ir pažangą.

PDG pirmininkas baigė posėdį, primindamas dalyviams atsakyti į Deloitte apklausą ir priminė neaiškumus ir sunkumus, su kuriais susiduriama. Jis padėkojo dalyviams už aktyvumą ir dalyvavimą. Sekantys posėdžiai jautienos klausimais numatomi rugsėjo pabaigoje-spalio pradžioje.

Copa-Cogeca ruošia bendrą pozicijos dokumentą dėl klimato kaitos ir prašo visų sektorių prisidėti su savo pastebėjimais pagal turimus duomenis dėl sektoriaus indėlio kovai su klimato kaitos spartos mažinimu. Mūsų darbo grupė taip pat įgaliota parengti savo pastebėjimus.

Andrius Baublys
LŪS Šilalės skyriaus narys
LMGAGA Tarybos narys

